

ինչիւր էին Հայոց յառաջադիմութեանը: Մահմեդական բռնակալութեան տակ ճնշուող հայերի աչքերը դարձած էին առ Լազարեան եղբայրները, որոնք նոցա համար մի լուսատու ասող էին հեռաւոր հիւսիսում: Միմէնս եւ Ղուկաս կաթողիկոսների ժամանակներից Լազարեանց կայսերական դրան ասող Հայոց հայրապետի «վէֆիլ» (հաւատարմատարն) էին ճանաչուած եւ սոցա օգնութեանն էին դիմում, ով որ եւ է ահնկալութիւն ունէր Ռուսոյ աէրութիւնից: Այս վիհանձն եւ ազգասէր եղբարց բազմաճիւղ գրադրութիւնները կուտակուած են Մոսկուայի Լազարեան ձեմարանի մատենադարանում, որոնք մի օր լոյս աշխարհ գալով, պիտի լուսարանեն նոցա բազմակողմանի գործունէութիւնը յօգուտ իւրեանց ազգի»:

***

Մինաս Լազարեանը անգլաակ վախճանուել է 72 տարեկան հասակում՝ 1809 թ. յունուար 18ին. թաղուել է Ս. Պետրոսբուրգի Հայոց հանգստարանում եւ ունի հետեւեալ պարզ տապանագիրը.

«Յայտ վայրի հանգչին ոսկերք ան բարեպաշտի՝ խորհրդականի Արքունի դրան Մինասայ Լազարեան Լազարեանց, ծնելոյ ի Ջուղայ, եւ փոխելոյ ի յաւիտենական կեանս ի հասակի եօթանասուն երկուց ամաց՝ ի 18 յունուարի 1809 ամի»:

ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՂԱԶԱՐԵԱՆ ԼԱԶԱՐԵԱՆՑ (1741—1774)

Յեղապետ Սօջա Ղազար Նազարեան Լազարեանցի երրորդ որդին էր Սաչատուր Լազարեանը. ծնուել է Ն. Ջուղայում 1741 թ. դեկտեմբեր 12ին:

Սա չի ունեցել աչքի զարնող ազգային հասարակական գործունէութիւն, մանաւանդ որ վախճանուել է շատ վաղ՝ 32 տարեկան հասակում:

Սաչատուր Լազարեանի ամենամեծ որդը, որով անմահ յիշատակ է թողել եւ որին ինքն էլ զոհ գնաց, դա՛ Մոսկուայի Հայոց վերացման Ս. Սաչի քարաչէն եկեղեցու կառուցումն է իր սեփական նիւթական միջոցներով: Այդ եկեղեցին մինչեւ այսօր էլ կանգուն է եւ Մոսկուայի հայ համայնքի

³ Տե՛ս Հ. Բ., էջ 264—265:

կրօնական կարիքներին է բաւարարում: Գտնուած է Հայոց փողոցում, Լազարեան ձեմարանի դէմ-դիմաց:

Եկեղեցու կառուցումը աւարտուել է 1779 թուին. նրա շինութեան աշխատանքներին Սաչատուր Լազարեանցը անձամբ հսկելիս է եղել, որի ժամանակ էլ ցրտառութիւն է ունենում, հիւանդանում է ու վախճանուում, սուսնց տեսնելու եկեղեցու շինութեան աւարտումը, — 1774 թ. Յունիս 11ին: Թաղուած է Մոսկուայի Հայոց Վազան-կոյսկի Գերեզմանատանը:

Տապանագիրն է.

«Յանդիման վիմիս ամփոփեալ կան ոսկերք Ազնուատոհմիկ անն՝ Սաչատուր Լազարեան Լազարեանց, որ ծնեալ ի Նոր Ջուղայ մերձ յԱսպահան յամի 1741, ի 12 դեկտեմբերի, փոխեցաւ ի կեանս յաւիտենից ի 11 յունիսի 1774 ամի, ի Մոսկով»:

Eine armenische Fassung der „Patris Sapientia“
Dr. M. A. van den Oudenrijn O. P. Freiburg (Schweiz)

Mit den Anfangsworten „Patris Sapientia“ bezeichnet man für gewöhnlich ein lateinisches Gedicht von acht Vierzeilern über das Leiden Christi. Dieses Gedicht stammt aus den ersten Jahrzehnten des 14. Jahrhunderts. Als Verfasser wird entweder Kardinal Aegidius Colonna († 1316) oder auch Papst Johann XXII (1316—1334) angegeben. Der lateinische Text wurde schon frühzeitig in mehrere Vulgärsprachen übersetzt und öfters abgedruckt in verschiedenen alten Gebetbüchern. Man findet ihn bei G. M. Dreves, *Pia dictamina, Reimgebete und Leselieder*, 3. Folge (*Analecta Hymnica*, 30), Leipzig 1898, S. 30—32 und neuerdings bei J. Stadlhuber, *Das Laienstundengebet vom Leiden Christi in seinem mittelalterlichen Fortleben*, in der Zeitschr. für Kath. Theologie, 1950 (72), S. 307—308. Dreves führt für dieses Reimgebet 27 Quellen an, darunter deutsche, französische, italienische,

spanische und kroatische Horenbücher. Eine armenische Fassung aber war, unseres Wissens, bisher noch nicht belegt. Hier geben wir eine solche aus der Hs 346 der Universitätsbibliothek Pavia. Sie wurde vor Ostern des Jahres 1352 in der Stadt Kaffa niedergeschrieben. Aller Wahrscheinlichkeit nach dürfte die Übersetzung von einem Kilikier namens Thaddäus herrühren, einem guten Kenner der lateinischen Sprache, der in der ersten Hälfte des 14. Jahrhunderts als Bischof von Korhikos erwähnt wird und starb als Bischof von Kaffa auf der Krimhalbinsel am 23. August des Jahres 1357. Wir kennen von diesem Bischof Thaddäus mehrere andere Übersetzungen aus dem Latein, namentlich eine solche des Dominikanerdiurnums (in der gleichen Hs Pavia 346), des Traktates „De articulis fidei et ecclesiae sacramentis“ des hl. Thomas von Aquin (Gerla 43, Edschmidzin 2335, Sankt Jakobs-kloster in Jerusalem 265, 335 und 735), der sechs Bücher „De sacro Altaris Mysterio“ von Papst Innozenz III (Wien. Nationalbibl. Arm. Hs 1) und gewisser Teile eines Pontificale (London, Brit. Mus. „Add. 7941“).

In der armenischen Fassung ist, wie auch in mehreren abendländischen Fassungen, der Hymnus eingewoben in ein kurzgefaßtes Leidensoffizium, als dessen Verfasser hier am Anfang ausdrücklich Papst Johann XXII genannt wird. Der achte und letzte Vierzeiler des Gedichtes, die sogenannte „Conclusio“: *Has horas canonicas cum devotione*, usw. wird nach jedem einzelnen der sieben ersten wiederholt. Das ganze Leidensoffizium ist nämlich in Angleichung an das kirchliche Stundengebet aufgeteilt in Matutin, Prim, Terz, Sext, Non, Vesper und Komplet. Die Anfangsformeln sind die im Breviergebet der lateinischen Kirche gebräuchlichen: *Domine, labia mea aperies et os meum annuntiabit laudem tuam. Deus, in adiuvandum meum intende, Domine ad adiuvandam me festina. Gloria Patri*, usw. *Alleluja*. Darauf folgt die Antiphon: *Adoramus te, domine Jesu Christe et benedicimus tibi, quia per crucem tuam et passionem tuam redemisti mundum*. Die Anfangsformeln werden offenbar als bekannt vorausgesetzt und deshalb in der Hs in stark gekürzter Form gegeben:

Pavia, Bibl. Univ. Cod. 346, fol. 225a:

Աւփից՝ եւ պաշտօնի, գրք արարեալ է Տեառն Յոհանու Ի. երորդ պապուն ի խաչելութենէն Քրիստոսի. որ եւ սայ բողոքիսն ամենայն ասացողի՝ տարոյ միայ եւ և. աւուր:

Սկիզբն գիշերական ժամոյն:
Տէր եթէ գըրթունս եւն: Պատասխանի. Բերան իմ եւն: Աստուած [յ]աւգնել ինձ եւն: Եւ Տէր յընկերել եւն: Փառք շօր եւն: Ալէլուիա: Երկիր պապանեմք քեզ, Տէր Յիսուս Քրիստոս, եւ օրհնեմք դքեզ, վասն զի սրբով խաչիւ քով եւ չարչարանօք քո փրկեցեր գաշխարհս:

Շարական:
ՀԱՒ ԵՐԿՆԱՅՆՈՅ ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ.
ԱՍՏՈՒԱԹՅՈՒՆ ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.
ԱՍՏՈՒԱԾ ԵՒ ՄԱՐԳ ԸՄԲՈՒՆՅԱՐ
Ի ԺԱՄԱՅՑՈՒՅ ԱՌԱՌՈՏՈՅՆ:
Ի ԾԱՆՕԹԻՅ ԱՇԱԿԵՐՏԱՅ
Ի ԲԱՅ ԹՈՂԱՐ ԱՆԴԵՆ ԻՍԿՈՅՆ:
ԵՒ Ի ՀՐԷՒՅ ԵՂԵՐ ՄԱՏՆԵԱԼ
ԵՒ ՎԱՃԱՌԵԱԼ ՏԱՆՁՄԱՄԲ ՄԱՀՈՒՆ:
ԸԶԺԱՄՍ ԶԱՅՍ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ
ԱՌ Ի ՍՐՏԷ ՄՏԵՐՄԱԿԱՆ
ԲԵՁ, ՏԷՐ ՅԻՍՈՒՍ, Ի ՄԻՏ ԲԵՐԵՄ,
ԶՈՐ ԳԹԱԿԱՆ ԲԱՆԻԿՍ ԵՐԳԵՄ:
[fol. 225 b] ԶԻ ՈՐ ՎԱՍՆ ԻՄ ԶԱՐԶԱՐԵՅԱՐ
ԵՒ ԶԵՐՄԵՌԱՆՈՒ ՍԻՐՈՎ ՄԵՌԱՐ,
ԼԵՐ ՄԵՌԹԱՐ ԻՆՁ ԵՒ ՍՓՈՓՈՒՄՆ
ՅԻՄՈՒՄ ՄԱՀՈՒԱՆ Ի ՅԱՇԵԱՏՈՒՄՆ:

Տէր լուր եւն: Եւ աղաղակ իմ եւն:

Աղօթք:
Տէր Յիսուս Քրիստոս, որդի Աստուծոյ կենդանոյ, զի՛ր գլարչարանս քո, եւ զմահ եւ զխաչ քո, ի մեջ գատատանի քո եւ հոգոյ իմոյ, այժմ եւ ի ժամ մահո իմ՝ եւ առատաձեռնել արժանացոյ զչնորհս եւ զողորմութիւն կենդանեացս, եւ զհանգիստ յաւիտենական ննջեցելոցն, եկեղեցոյ զխաղաղութիւն եւ զճշմարիտ միաբանութիւն, եւ մեզ մեղաւորացս զկեանս եւ զիստս մշտնջենաւոր, որ կեայս եւ թաղաւորես ընդ. եւն:

Սկիզբն սուաչին ժամուն:
Աստուած, յօգնել եւն: Եւ Տէր եւն:
Կցուրդ. Երկիր պապանեմք եւն:

¹ = lat. „officium“
² So, korrigiert aus մահում:

Շարական.

Ի ՅԱՌԱՋԻ ԺԱՄՈՒՆ ՅԻՍՈՒՍ ՏԱՐԵԱԼ ԱԾԱԻ ԱՌ ՊԻԼԱՏՈՍ, ՍՈՒՏ ՎԿԱՅԻՒՔ ԶՆԱ ՄԱՏՆԵՐԻՆ ԷԱԼՈՅՈՒԹԵԱՄԲ ԶԱՐ ԽՕՍԷՐԻՆ. ԶՊԱՐԱՆՈՅՆ ԷԱՐԿԱՆԵՐԻՆ Ի ԶՍՈՒՐԲՍ ԶԵՌՍ ԿԱՊԷՐԻՆ, ԶԳԵՄՍ ԱՍՏՈՒԹՈՅ ԱՊՏԱԿԷՐԻՆ ԶԷԱՃՈԱԿ ԼՈՅՍՆ ԵՐԿՆԱՐԻՆ:

Ըզգժամս ԵԼՆ: Տէր լո՛ւր ԵԼՆ: Աղօթք. Տէր Յիսուս Գրիստոս, որդի ԵԼՆ:

Սկիզբն Երրորդ ժամուն:

Աստուած, յօգնել ԵԼՆ: Կցուրդ. Երկիր պազանեմք ԵԼՆ:

Շարական.

Ի ԽԱԶ ԷԱՆԵԼ ԱՂԱՂԱԿԵՆ Ի ՅԵՐՐՈՐԴ ԺԱՄՆ Ի ՅՈՒՐԲԱԹՈՒՆ ԾԱՂՐ ԱՌՆԵԼՈՎ ԱԳՈՒՅԱՆԵՆ ԶՊԱՏՄՈՒՃԱՆ ԶՍԳԵՍ ԾԻՐԱՆՈՅՆ ԳԼՈՒՆ ՆՈՐԻՆ ԷԱՐԵԱԼ ԽԱԹԻ ԷԻԻՍԵԱՅ ԹԱԳԻՒԸՆ ՓՇԵՂԻՆԻ Ի ՅՈՒՍ ԻՒՐ ԲԱՌՆԱ ԶԵԱԶ [fol. 226 a] ՄԻՆԶԵԻ Ի ՏԵՂԻ ԶԱՐԶԱՐԱՆԱՅ

Ըզգժամս ԵԼՆ: Տէր լո՛ւր ԵԼՆ: Աղօթք. Տէր Յիսուս Գրիստոս ԵԼՆ:

Սկիզբն Զ. Երրորդ ժամուն:

Աստուած յօգնել ԵԼՆ: Կցուրդ: Երկիր պազանեմք ԵԼՆ:

Շարական.

Ի ՎԵՅԵՐՈՐԴ ԺԱՄՈՒ ԱՌՈՐԻՆ ՅԻՍՈՒՍ Ի ԽԱԶ ԲԵՒԵՆԵՅԱԻ ԵԻ Ի ՄԻՋԻ ԱՌԱԶԱԿՈՅ ԿԱԽԵԱԼ ԸՆԴ ՆՈՅՆ ԷԱՄԱՐԵՅԱԻ: Ի ԶԱՐԶԱՐԱՆՍՆ ԾԱՐԱԻԵԱԼ ԼԵՂԱԻ ԵՂԵԻ ՆԱ ԱՐԲՈՒՅԵԱԼ, ԳԱՌՆ, ՈՐ ԶՄԵՂՍ ՄԵՐ ԵՐԱՐԶ ԱՅՍՊՈՒՄ ԳՈՐԾ ԱՍՏՈՒԱԾ ԱՐԵԱՅ:

Ըզգժամս ԵԼՆ: Տէր լո՛ւր ԵԼՆ: Աղօթք. Տէր Յիսուս Գրիստոս ԵԼՆ:

Սկիզբն Թ. ժամուն:

Աստուած յօգնել ԵԼՆ: Կցուրդ. Երկիր պազանեմք ԵԼՆ:

Շարական.

Ի ՅԻՆՆԵՐՈՐԴ ԺԱՄՈՒ ՅԻՍՈՒՍ ԶՏԻՐԱԿԱՆ ՇՈՒՆԶ ԱՐԶԱԿԵԱՅ, ԵԼԻ, ԵԼԻ ԱՂԱՂԱԿԵԱՅ ԵԻ ԶԷՈԳԻՆ ԷՕՐ ԱՌԱՆԳԵԱՅ ԶԿՈՂ ՆՈՐԻՆ ԳԵՂԱՐԴ ՏԻԳՈՎ

ԶԻՆՂՈՐՆ ԵԷԱՐ ԶՆԱ ԽՈՅԵԼՈՎ, ՅԱՅՆՃԱՄ ԵՐԿԻՐ ԴՂՈՐԳԵՅԱԻ ԵԻ ԸՆԴԷԱՆՈՒՐՍ ԽԱՐԱՐԵՅԱԻ:

Ըզգժամս ԵԼՆ: Տէր լո՛ւր ԵԼՆ: Աղօթք. Տէր Յիսուս Գրիստոս ԵԼՆ:

Սկիզբն Ի յԵՐԷԿՅԻՆ Ժամն:

Աստուած յօգնել ԵԼՆ: Կցուրդ. Երկիր պազանեմք ԵԼՆ:

Շարական.

Ի ՍՈՒՐԲ ԽԱԶԻՆ Ի ԲԱՅ ԴՆԻ ՏԵՐՆ Ի ԺԱՄՈՒՆ ԵՐԵԿՈՅԻ ԵԻ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆ ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ԴՕՂԵԱԼ ԾԱԾԿԻ ՄԻՇՏ Ի ԷՈԳԻ: ԶԱՅՍՊՈՒՄ ԽԱԷՍ Ի ՅԱՆԶՆ ԵԱՌ ԿԵՆԱՅ ՄԵՐՈՅ ԱՌՈՂՋԱՐԱՐՆ ԱՌԱ, ՊՍԱԿՆ ՊԱՐԾԱՆԱՅ ԱՆԿԱԻ ՅՈՐՍԱՅՍ ՎԵՐ ԵՐԵԱՅ:

Ըզգժամս ԵԼՆ: Տէր լո՛ւր ԵԼՆ: Աղօթք. Տէր Յիսուս Գրիստոս ԵԼՆ:

Սկիզբն Խաղաղականին ժամուն [fol. 226 b]:

Դա՛րձ առ մեզ, Աստուած փրկիչ մեր: Պատասխանի. Եւ դարձո՛յ զսրամտութիւնս ք[ո] ի մենջ: Աստուած յաւընել ԵԼՆ: Կցուրդ. Երկիր պազանեմք ԵԼՆ:

Շարական.

Ի ԺԱՄ ԼՐՄԱՆ ԱՄԵՆԱՅՆԻ ՏՈՒԵԱԼ ԼԻՆԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԻ ՄԱՐՄԻՆ ՏԵԱՌՆ ԱԶՆՈՒԱԳՈՅՆ, ՄԵԶ ՅՈՅՍ ԿԵՆԱՅ ԷԱՆԳԵՐԶԵԼՈՅՆ: ՊԱՏԻ ԽՆԿՈՔ ԵԻ ԿՏԱԻՈՔ ԵԻ ԿՏԱՐԻՆ ԳՐԵԱԼՔ ՍՐԲՈՎՔ ԵԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆՍ ՅԻՇԱՏԱԿ ՄԱԷՆ Է ԻՍԿ ԻՆԶ ՆԱԽԱԷՈԳԱԿ:

Ըզգժամս ԵԼՆ: Տէր լո՛ւր ԵԼՆ: Աղօթք. Տէր Յիսուս Գրիստոս ԵԼՆ:

Zu bemerken ist noch das Alter dieser armenischen Fassung. Die von Dreves l. c. angeführten Quellen sind fast alle aus dem 15. Jahrhundert oder noch später (eine Ausnahme machen: Brev. ms Arelatense saec. XIV, Cod. Vatican. Burgh. A I 53 M und Brev. ms Cisterciense saec. XIV, Cod. Casanaten. A IV 16 R). Die hier gebotene armenische Fassung aber ist mit Sicherheit vor Ostern 1352 anzusetzen. Denn sie stammt vom gleichen Schreiber Jakob, der auch das Diurnum geschrieben hat, dessen Ostertabelle als erstes Osterdatum dasjenige des besagten Jahres 1352 aufweist.

ԵՐՐՈՊԵՎԵՆ ՓՈԽԸՌԵԸԼ ԲԸՌԵՐ ՀՐՅԵՐԷՆԻ ՄԵՋ

(Շարունակութիւն եւ վերջ):

Ք.

Քազամիա «օրացոյց». յառաջացած է Casamia իտալացիին անունէն, որ օրացոյցի առաջին հեղինակն է եղած Պոլոյ մէջ: (Այս ազգանունը կը նշանակէ բուն «տուն իմ»): Քազմիր «տեսակ մը կերպաս», թրք. کازمير kazmir < Փրանս. casimir:

Քաթրօֆ «կանացի կօշիկի տեսակ մը կրունկ, որ շինուած է փայտէ եւ առջեւն ալ սեկ անցուած չէ». անշուշտ օտար է, բայց մայր ձեւն անյայտ: Քաթրիկ «կաթոլիկ, կաթոլիկէ կէղեցոյ պատկանող» < Փրանս. catholique:

Քաթօֆի «երկար ու նեղ փոկ, որ կօշկակարը սաքին ու ծունկին անցունելով՝ կօշիկը մէջը կը պրկէ եւ այնպէս կ'աշխատի». անշուշտ օտար է, բայց մայր ձեւը ինձ անծանօթ: Քաթօֆօնի «կոշտ ու կլոր փայտ մը՝ որ կօշկակարը կաղապարին վրայ կը դնէ եւ անոր զարնելով՝ կօշիկին մէջ կը խրէ». անշուշտ օտար է, բայց մայր ձեւը անյայտ: Քալանթօն «փայլուն արտաքինով, ձեռքը ճոխ մարդ» < Փրանս. galant homme «կնա-հաճոյ մարդ»:

Քալէթա, կալէթա «պաքսիմաթ, բարակ, կլոր, շատ չոր հացիկ մը» < իտալ. galletta: Քալէնտարյա «օրացոյց» < իտալ. calendario:

Քալֆէ «նկարին ճիշտ ընդօրինակութիւնը տակը դրուած թղթի մը վրայ» (դպրոցականի բառ) < Փրանս. calquer: Քալօշ «կրկնակօշիկ», թրք. کالوش kalos < Փրանս. galoche: Քամաւա տես իսամաւա:

Քամաւէթօ «կօշիկին քամաւան փայլեցնելու դորձիք». անշուշտ օտար է, բայց մայր ձեւը անծանօթ: Քամաւօթ տես իսամաւօթ:

Քամզօլ «կանացի կարճ վերնազգեստ մը» < Փրանս. camisole: Քամէլյաթօ «ալքոլով վառուող առձեռն վառարան՝ սուրճ եւն եփելու համար» < իտալ. caminetto «փոքրիկ վառարան»:

Թերեւս ունի նաեւ այս նշանակութիւնը, բայց բառարաններու մէջ չեմ գտած:

Քամյալ «փոխանակազիր» (նոյնը կ'ըսուի նաեւ փօլիցա. բայց փօլիցա հասարակ ձեւ է, քամյալ աւելի ազնուական. կրնանք ըսել օր. Էտիրնէի վրայ փօլիցա մը քաշել, բայց Լիօնի վրայ քամյալ կը քաշուի) < իտալ. cambiale «փոխանակազիր»:

Քամյօ, քամյիօ «փոխանակազրի գեղջմամբ կամ վաճառմամբ եղած սեղանաւորական շահ» < իտալ. cambio:

Քամփանա «եկեղեցոյ զանդակատան զանդակը. 2. կայարանի, գործարանի կամ նման հաստատութեանց մեծ զանդակը» < իտալ. campana:

Քամփիօ «վաճառատան մը մէջ ծախուող կերպասեղէններու նմոյշի ցուցակը» < իտալ. campione:

Քանալա, քանէվա «բրդէ գունաւոր թելերով տեսակ մը ասեղնագործութիւն՝ ցանցաւ կտաւի վրայ» < Փրանս. canevas:

Քանալաչօ, քանէվաչօ «հաստ թելով կոշտ կտաւ մը՝ քուրճ շինելու կամ այլ հասարակ գործածութեան համար» < իտալ. canavaccio, canevaccio:

Քանալիցա. նոյն նշանակութեամբ՝ ինչ որ նախորդը < իտալ. վենետիկեան բարբառով canevasso:

Քանափա, քանէփա «բազմոցով նստարան», թրք. کاناپه kanape < Փրանս. canapé: Քանթօ «երգախօսն թէթեւ կատակերգութիւն» < իտալ. canto «երգ»:

Քանկրէնա, քանկրէնա «փտախտ, gangrene», թրք. کنگرنا kangrena < իտալ. gangrena, cancrena եւ ճիշտ մեր ձեւով can-grena:

Քանչէլարյա «ղիւնատուն» < իտալ. cancelleria:

Քաշէ «օսլայի փոքրիկ ծրար՝ որուն մէջ դնելով դեղը՝ կուլ կու տան, անոր անախորժ համը շտնելու համար» < Փրանս. cachet:

Քաշմիր «տեսակ մը շալէ կերպաս» < Փրանս. cachemire, որ Հնդկաստանի համանուն քաղաքէն կ'առնէ իր ծագումը:

Քաւանթիւնա «ախտահանութեան քառասորեակ» (այս բառը հինբրը կ'արտասանէին խուռուքիւնա, միջին սերունդը խաւանթիւնա, նորերը միայն քաւանթիւնա):